

potáról tudósít. „A tiszta éniség a tárgyaktól különváltan tudatosult ént jelenti, ... magát az ént érzi és veszi tudomásul a lét különböző helyzeteiben“. (176.) A tiszta éniségnek a tárgyi valósággal való érintkezéseiről az érzelmek tájékoztatnak bennünket. Az érzelmek a lélek válaszai a külső világ érintésére. De az érzelmek egyben hangolják sőt indítják az akaratot a cselekvésre.

4.) A lelki jelenségek legmagasabbrendű csoportja a lélek gondolkozó, elhatározó és cselekvő magatartása, vagyis az *eszes éniség tevékenységei*. Ilyenkor az ember nem a tárgyi világról nyer érzéketesen benyomást, (érzet szemlélet), sem ezeknek a külső jelenségeknek reá gyakorolt hatását érzékeli (érzelem), hanem mindezek felhasználásával *fogalmat alkot*, s így tárul fel előtte „a valóság törvényszerűsége“. A léleknek enemű legmagasabbrendű tevékenységei a gondolkozás, a nyelv, a megismerés, az észszerű törekvés és az akarás.

Befejezésül a szerző a test és lélek kölcsönös vonatkozásairól, továbbá a metafizika és pszichológia határkérdéseiről szól.

Láthatjuk, hogy Halasy a lélektant a böleselőknek elvi látószögéből vizsgálja s ezért nem tér ki a lélektannak gyakorlati alkalmazásaira (kísérleti lélektan, pszichotechnika stb.) Mi viszont ezek közül az elméleti fejtegetések közül — lapunk irányának megfelelően — azokat a fejezeteket emeltük ki, amelyek a nevelői gyakorlat szempontjából alapvetőek és így a tanítás és tanulás lélektani felteleteit világítják meg. A szerzőt is gyakran vezették ilyen megfontolások, amikor példáit a nevelés vagy oktatás köréből vette. Ilyen vonatkozású fejtegetései pedig a pedagógus számára azért jelentősek, mert iskolai eljárása során a lelki jelenségek érzékeny voltára és sok tapintatot kívánó sajátságaira mindig tekintettel kell lennie. Az u. i. köztudomású, hogy a nevelői munka sikere a lélekkezelés művészetén fordul.

Dr. Visky József.

Saad Ferenc: Honvédelmi nevelés. (Nemzetnevelők Könyvtára III. 2. sz. Az Országos Közoktatási Tanács kiadása. Budapest, 1943. 179 old.)

A honvédelmi nevelés a magyar pedagógiai irodalomnak meg lehetőségen új ága. Éppen ezért a fogalomtisztázó előmunkálatok még hiányzanak. Saad Ferenc most megjelent művét az újabb közoktatás rendelkezések folytán előálló praktikus szükséglet hívta életre. Így a szerző művének tagolásával és a tárgyalási szempontok beállításával eleve kifejezi, hogy ő jelenleg nem is ezt a tudománytani alapvetést akarja elvégezni. Láthatólag nem rendszeres honvédelmi nevelélméletet akar adni. Könyve tehát nem az alapfogalmak ismeretelméleti és metodikus végiggondolása, vagy a honvédelmi nevelés tárgyának teoretikus felépítése, hanem *praktikus-vázlatos*

útmutató a honvédelmi ismeretek tanítói számára. Ezért ne is várjuk tőle a kérdéskomplexus elvi kifejtését. Saád praktikus megmondásokat, irányvonalakat nyújt, hogy pedagógusok ezek nyomán hatékony és könnyen hasznosítható útbaigazításokat adhassanak a háborús időkben való egyetlen lehetséges, életfontosságú nemzethű magatartást illetően. A könyv tartalma és tárgyalási módja tehát ezt a gyakorlati igényt tartja szem előtt.

Bevezetőül ismerteti a h. n. történeti fejlődését külföldön és hazánkban. Különös részletességgel tárgyalja ennek szépen virágzó ágát: a levénte-nevelést.

A mű tulajdonképpen két nagy gondolkörre tagolható:

I. A h. n. szakai: A h. n. már a családban kezdődik a közösségi és küzdőképes, továbbá az áldozatos érzületmód kialakításával. Mint távolabbi előkészítő mód ide tartozik még az engedelmességre, pontosságra és fegyelmezettségre való nevelés. Erre az általános etikai alapvetésre épül később a népiskolai, közép- és főiskolai szakszerűbb h. n. Ezeknek célja, módja és eszközei az egyes iskolafajok szerint különböző és az Utasításokból ismeretes. — Sajátos előkészítő feladatai vannak a h. n.-nek az iskolán kívüli fiú- és leánynevelés tekintetében.

II. A honvédelmi nevelés módjai. Ebben a részben a tárgyalás az előmunkálatok hiánya miatt nem fokozati rendszerességgel halad. Annál több viszont benne a közvetlen tapasztaláson alapuló tényleges megfigyelés és megállapítás. *A külső és belső hírverés* c. fejezetben az „alapos és komoly felvilágosítás“ fontosságára mutat rá. Tanulságos megállapításokat olvashatunk a kémelhárítás módjáról, továbbá a zavarkeltés és rémhírterjesztés meggátolásáról. Első követelmény minden tekintetben ez: Ne fejezz! Fontos ezenkívül, hogy a nemzet minden tagja meggyőződésel lássa, hogy az ellenséges propaganda célja nem a tényleges felvilágosítás és közlés, hanem a megtévesztés útján való megfélemlítés.

Életbevágó jelentősége van háború idején a belső front tökéletes összhangjának és ellenálló erejének. Ennek egyik megnyilvánulása a szervezethez, a termelési munkaerő arányos felhasználásához, továbbá a nyersanyag tartalékolásához. Ennek a követelménynek dolgozik elébe az egészségápolás és a szociális gondoskodás. — A h. n. feladata mindezekre még jókor előkészíteni a nemzetet és így a polgárság egész teljesítőképeségét a háborús célok megvalósítása érdekében összefogni.

A h. n. — a szerző értelmezése szerint — hatalmas témakörrel ölel fel. Innen érthető, hogy Saád még sokszor küszködik a hatalmas anyaggal, mert egyszerre kettős feladatot kell megoldania: vázolni a nemzetközösség különféle, háborúsülte helyzetzeit, de ugyanakkor nevelői szempontból rá kell mutatnia azokra a hadviselési feladatokra és szervezési követelményekre, amelyek elé a háborús életmód

állítja a nemzetet. A szerző meggyőződése u. i. hogy a háború sikeres
viselése nemcsak a fegyveres és gazdasági felkészültség kérdése.
Lényeges feltételei ennek a nemzeti pszichózis, vagyis a közérzület-
nek, önbizalomnak és a rendíthetetlen győzni akarásnak szelleme.
(V. ö. 13, 16, 19 fejezetek.)

Saad műve — kiadói korlátozások következtében is — ennek a
sokrétű gondolatkomplexusnak vezérelveit csupán érinti. Kijelöli a
problémákat, vagyis a h. n. működési körét. Célját u. i. már a kiad-
ványsorozat megjelölte: a főbb feladatok körvonalazása által gya-
korlatias vezérkönyvet adni a nemzetnevelők kezébe.

Ypsilonon.

Dr. Huszár Géza: Kereskedelmi számtan. (Az 1941—42. tanévtől.) Kéz-
irat gyanánt.

A könyv a tudós szerzőnek a budapesti közgazdasági egyetemen
tartott előadásait tartalmazza és lényegileg a Magyar Élet kiadá-
sában megjelent régebbi munkának jobban áttekinthető és gyakor-
lati példatárral ellátott kibővítése. A számolás technikájához tar-
tozó részt a szerző a Fourier-féle, vagy szimmetrikus szorzás bemu-
tatásával kezdi. Az eljárás sokkal hosszadalmasabb és sokkal több
hibaforrású tartalmaz, semhogy gyakorlati előnyt jelentsen. Taní-
tásra semmiképpen nem alkalmas. Majd a korlátozott pontosságú szor-
zást ismerteti, ami tudvalevően minden kereskedelmi számvetésnél
alapvetően fontos és lépten-nyomon szükséges. Itt az eméleti részben
a szerző még a régi, teljesen elavult formát részesíti előnyben és a
szorzót megfordított sorrendben írja a szorzandó fölé a kívánt pon-
tosságúknak megfelelően, de a gyakorlati részben sor kerül a korlátozott
pontosságú szorzás ma használatos alakjára is. A régi forma tár-
gyalásánál a könyv kimerítő tájékoztatást nyújt az alsó és felső
hibahatárról, valamint a valószínű eredményről is. Ezután a korlá-
tozott pontosságú szimmetrikus szorzás kerül sorra. Nem tudjuk el-
képzelni, hogy ez a rendkívül bonyolult, nagy figyelmet igénylő
művelet a gyakorlatban valóban használható előnyt jelentsen. — A
szorzások eredményének ellenőrzésére a szerző az u. n. 9-es, 11-es és
99-es próbákat ajánlja. Véleményünk szerint ezek a próbák tetszetős,
szép számelméleti levezetések, de igen hosszadalmasak. Sokkal egy-
szerűbb eljárás, ha a próbánál a szorzást felcserélt tényezőkkel vé-
gezzük. — A törzstörtéknél a Lambert—Binet-féle eljárás jól érthető
levezetését kapjuk, de a gyakorlatban ezt természetesen csak kis
számoknál érdemes alkalmazni. — Ezután a szerző kimerítően tár-
gyalja a fontosabb számokkal való oszthatóság szabályait, majd a
tisza és vegyes szakaszos tizedestörtek átalakítását közönséges tör-
tekké és megfordítva. A rövidített négyzetgyökvonás után a szerző
sorra veszi az arányos osztás, társaságszabály és keverésszámítás fon-
tosabb feladatainak algebrai formulázását, majd az ötvényszámítás